

הערות לטיטות היתר הפליטה לפי חוק אוויר נקי של תחנת הכוח "אורות רבין"

סוגיית הפסקת השימוש בפחם במשק החשמל בישראל, מעבר להיותה סוגיה של עמידה בהתחייבויות של ישראל בהסכמים בינלאומיים, ומעבר להשלכות הכלכליות הבאות לידי ביטוי בעליית מחירי החשמל שאנו עדים להם בשנתיים האחרונות, היא בראש ובראשונה סוגיה של בריאות הציבור. המשמעות הישירה והברורה של כל עיכוב במועד הפסקת שריפת פחם בישראל היא תחלואה ותמותה עודפת.

בשנת 2017, לאחר הודעתו של שר האנרגיה דאז, ד"ר יובל שטייניץ, כי עד שנת 2022 יושבתו היחידות הפחמיות 1-4 בתחנת הכוח "אורות רבין" שבחדרה, ובמקביל יותקנו סולקנים ביחידות 5 ו-6, פרסמנו דו"ח שהעלה את החשש הממשי כי ההשבתה תתעכב עקב התנאים שהוצבו ועקב אי-עמידה בלוחות הזמנים.

הדו"ח שעסק במחיר הבריאותי הכרוך בדחיית סגירתן של היחידות 1-4 בתחנת הכוח "אורות רבין" בחדרה, ונכתב בשיתוף עם יחידת המחקר הבינלאומית של גרינפיס, מצא כי כל דחייה בסגירת היחידות עולה בחייהם של כ-310 בני אדם מדי שנה. כידוע, מדובר ביחידות לא יעילות ומאוד מזהמות, שהסיבה לא הותקנו בהן סולקנים מלכתכילה נבעה משיקולי עלות. לפי הדו"ח, עד למועד הסגירה שנקבע ליוני 2022, נגרם מוות מוקדם של כ-1,550 אנשים (כ-90% מהתקף לב או שבץ מוחי, 7% מתחלואה נשימתית ו-3% מסרטן ריאות). בנוסף, הדו"ח מראה כי בכל יום כ-200 בני אדם מושבתים בגלל עודפי זיהום. התחנה אחראית לאובדן של 14,600 ימי עבודה, וב-70,200 ימים נפגעת הפעילות השגרתית.¹, כל זאת מבלי לקחת בחשבון את העיכוב הנוסף בהסבת היחידות שנמשך כבר מעל שנה, כמו גם את החרפת היקף הזיהום בשל רכש חלופי של פחם מקולומביה, פחם בעל תכולת גופרית כפולה.

משכך, ברור לכל בר דעת כי היתר הפליטה שניתן לתחנת אורות רבין עבור 7 השנים הקרובות, חייב לבצע הפרדה בין יחידות 1-4 שהסבתן ממשיכה להתעכב, לבין יחידות 5-6 שצפויות להמשיך ולפעול בעיתות חירום. ראוי כי היתר הפליטה ייתן את הביטוי הבלתי משתמע לשני פנים כי יחידות 1-4 צריכות להיסגר בהקדם האפשרי, בכל המאמצים הנדרשים לכך.

באופן ספציפי, נבקש להביא להתייחסות הנקודות הבאות במסגרת היתר הפליטה:

- חיוב הגשת התכנית לסגירת יחידות 1-4, כולל לוחות זמנים, אבני דרך ותאריכים ברורים, כמו גם מנגנון שקיפות שיאפשר לציבור לעקוב אחר כל עיכוב בתת-צעדים, כתנאי לקבלת היתר הפליטה.
- לא תתאפשר שריפת מזוט בתחנת הכוח אורות רבין כלל ועיקר.
- על חברת החשמל לפעול לעמידה בסדרי ההעמסה כדי לוודא שהשימוש בפחם, לרבות ביחידות 1-4, נעשה בצורה שממזערת את השימוש בו.
- היתר הפליטה יביא לידי ביטוי בחינת חלופות לתעדוף מוחלט של רכש פחם דל-גופרית.
- היתר הפליטה יכלול חיוב הקמת מנגנון דיווח יומי ומעקב על כל חריגה, לרבות השימוש בסולר, מפעילות תחנת הכוח, שיפורסם באופן נגיש לציבור.